

# BUITEN

19<sup>e</sup> JAARGANG N<sup>o</sup>. 52.

ZATERDAG 26 DECEMBER 1925.

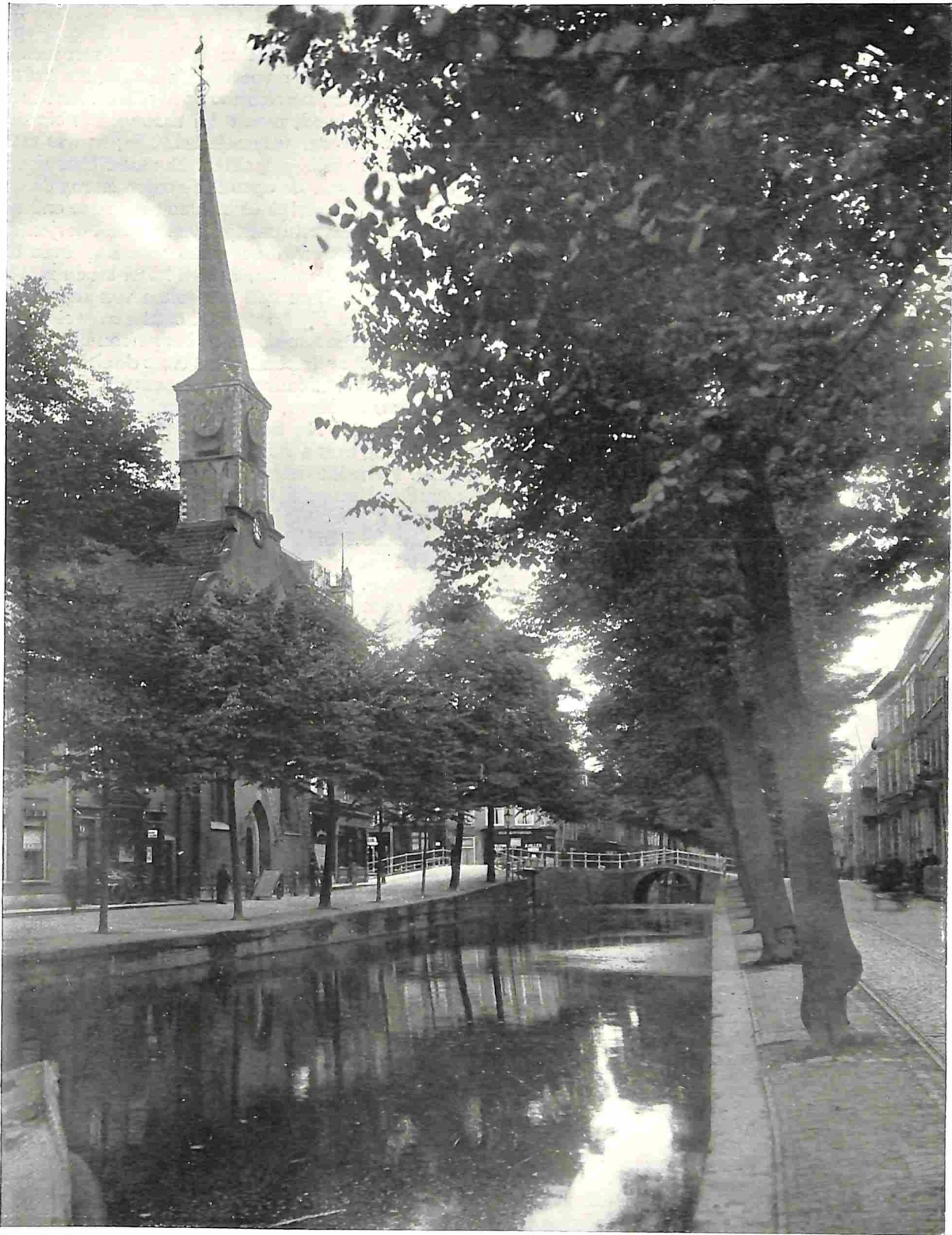


Foto C. Steenbergh.

HET NOORDEINDE TE DELFT.



zijn hoed te zwaaien. Marianne drukte het pakje en de vochtige bloemen tegen zich aan en keek het venster uit. Twee stroo-  
hoeden zag ze zwaaien en een klein wit ding hipte daar tus-  
schen, Mees' zakdoek met een knoop er in. Marianne draaide  
gauw een knoop in den haren en hield die als een vlaggetje het  
venster uit.

Toen ze weer neerzank op de bank, was de trein een hoek  
omgegaan. Het station was uit het zicht. Ze bezag het roode  
pakje. O, Suchard-chocola, waar ze zooveel van hield! Hoe  
wist Anton dat! en boschvioletjes met hun frisschen geur  
van gras en voorjaar! Hoe aardig, wat werd ze bedorven! Ze  
zeiden nog meer verrassingen, maar dat kon haast niet!  
...zou...er misschien een brief van David zijn! Hoe  
heerlijk zou dat zijn. Dat zou de mooiste, allermooiste ver-  
rassing zijn! — maar als 't nu eens iets anders was. Als vader,  
moeder, Tom en Truus eens allen aan 't station stonden,  
ja, dat was toch ook een verrassing — en Floris? — och kom,  
ze zou haar oogen dicht doen. Ze had geen aandacht meer voor  
buiten, al ontrolden zich weer de groene landen en zilveren  
stroomen aan haar blik.

En ze bleef soezen, de oogen dicht. Regelma ig dreunde de  
trein met lichte schokken. „Zou 't een brief van David zijn!  
Zou 't een brief... zou 't een brief... Zou 't een brief van  
David zijn?” Een lange doordringende fluit deed haar op-  
schrikken. Daar waren de eerste huizen van den Haag!  
Ze sprong op en tilde de bagage, zoo keurig door 't Deutsche  
jonge mensch geborgen, uit het net en ze rangschikte alles om  
het vlug bij de hand te hebben. Ze bleef met de handen geleund  
tegen de kozijnen staan uitkijken. Daar was de oude bekende  
toren van de groote kerk, daar de k'eine, die van de nieuwe,  
daar de hooge van de katholieke... den Haag leek een kleine  
lage stad. Ze dacht aan Parijs, aan Keulen, maar hoe lief en  
bekend was alles haar. Dan pas betekende een toren iets als hij  
van je eigen stad was. „Dag toren, dag huizen! welke verrassing  
heb je voor me?” De trein had adem gehaald en floot weer,  
schel en lang. Daar was het donkere station. Nu naderde ze.  
Haar hart bonsde. De coupé werd overgoten door schaduw.  
Dreunend en stampend reed de trein binnen. „Welkom thuis!  
Marianne!” Het was een bekende stem die riep, en nog voor  
zij de deur open had, zag ze een bekend gezicht. Floris!  
Floris kwam haar halen... Ze weifelde, was dat de  
verrassing? Ja, neen? Ze begreep niet. Hij had de deur open  
gedaan, ze legde haar hand in de zijne. „Eerst je bagage”,  
zeide hij en toen hij alles in een hand had, nam hij de hare en  
die niet loslatende, drong hij haar door de menigte heen.

„Neen, niet naar den uitgang, ik moet je eerst wat zeggen.”

„Is er iets,” vroeg ze, „ben jij er alleen, Floor?”

„De anderen wachten je allen thuis met ongeduld, Mari-  
anne, maar er is iemand in de wachtkamer te klas, daar, die  
je spreken wil. Ik zal je er heen brengen, ga mee, je moet niet  
schrikken, Marian, 't is een verrassing.”

Ze liet zich door hem leiden, het hart bonsde in haar keel,  
ze durfde niet vragen. Floris opende de zware deur. In de  
stille, bijna donkere wachtkamer stond iemand.

„David!” riep Marianne.

„Jannetje, Jannetje — zusje,” hoorde ze David's ontroerde  
stem. Zij sloeg haar armen om z'n hals. In plaats van te lachen  
snikte ze het uit en David's oogen stonden vol tranen.

Floris zette de handbagage neer, en nu Marianne haar arm  
liet zakken zei hij: „Als je mij even je bagagebiljet geeft, zal  
ik daarvoor zorgen, jawel ik weet 't, je koffer is met een  
vroegeren trein gekomen. Wacht me dan hier!”

„Nou, wat zeg je daarvan, Jannetje?” vroeg David en trok  
zijn zuster mee naar de canapé.

Maar Marianne kon nog geen woord spreken.

„Ik zal 't je vertellen, 't is alles 't werk van Floris en... Louise.”

Nu zag Marianne hem door haar tranen heen aan. „Van  
Louise?”

„Ja, die twee hebben alles op touw gezet en toen hebben  
de anderen geholpen, meneer de Morance, Grootmama, oom  
Piet, en de Haarlemsche opa en oma...”

„O! nu begrijp ik 't, dat was dus de verrassing, waar ze  
van spraken aan 't station... en Mees en de Rave...”

„Ja, die wisten het, die hadden op zich genomen je voor te  
bereiden.”

„Maar David, waarom heb je nooit geschreven, nooit  
iets...”

Hij nam 'r hand. „Dat was m'n trots, Jannetje. 't Was  
de afspraak tusschen vader en mij. Nu heeft vader zelf...”

„Zelf geschreven? ! o Davi... dus alles is weer goed?”

„In zoover, dat ik weer als de zoon wordt beschouwd, of  
ik bij 't tooneel blijf of niet.”

„Weet je dat dan niet zeker?”

„Het is alles heel moeilijk, Marian. De tooneelwereld is een  
vreemde wereld voor me, en ik ben een vreemde, een heel  
vreemde, in de tooneelwereld. Ik ben nog niets, ik weet nog  
niets, ik kan nog niets en toch heb ik m'n idealen, m'n eischen  
zelfs. Ik zou willen, o zooveel zou ik willen, Marianne, maar  
dat zal ik je later...”

„Je zoudt wel een eigen tooneel willen hebben? is 't niet,  
Davi?” vroeg ze met een hooge kleur.

„Ho!” lachte hij, „jij draaft mij zelfs voorbij. Dat is weer een  
oude Chimairareis van je! Daar komt Floor terug, ik wil  
je gauw zeggen dat ie door Louise m'n adres heeft gekregen,  
dat Tom vader bewerkt heeft en Floris met een brief van hem  
in z'n hand me uit Antwerpen gehaald heeft, alles voor jou.  
'k Ben ook net aangekomen!”

Nog voor Marianne kon vragen hoe Louise zijn adres wist,  
was Floris weer bij hen. „Dat is in orde, Marian, je bagage  
wordt straks gebracht en? ga jullie nu naar huis?”

„Floor!” zei Marian — „nu weet ik 't, jij hebt alles gedaan —  
jij! ik dank je wel, Floor — ik ben heel dankbaar, je weet niet  
hoe, Floor.”

David klopte hem op den schouder. Marianne vatte zijn  
hand. „Goed,” zei Floris, „mooi hoor, ga nu naar huis — want  
ze branden allemaal jullie te zien.”

„Maar jij gaat mee, wat dacht je. Zonder jou kunnen we  
niet thuis komen. Nu neem ik de regie, 'k zal een karretje  
roepen en we rijden met ons drietjes naar huis.”

„Daar zijn ze, Grootmama! daar zijn ze,” riep Truus de  
voorkamer in, waar de oude mevrouw Hoogland en moeder  
Antje zaten. Tom opende de voordeur. Marianne viel hem om  
den hals. „Tom, Tommy, je bent een schat! en Teun ook, ja  
Teun ook, koest maar, stil maar.” De gang daverde van het  
blaffen. Daartusschen Marianne's stem: „Moeder!” „Groot-  
mama!” „Truus!”

„Dat zijn ze!” zeide dominé Hoogland. „Dat is Marianne!”  
Hij schoof de papieren bij elkaar en stond op, maar vlugge  
voetstappen op de trap deden hem zelf plotseling toeven. Hij  
zag naar de deur... Marianne opende die. Achter haar was  
David. „Kinderen!” zeide de vader en hij voelde hoe David  
zijn hand drukte en omsloten hield en hoe Marianne hem kuste  
... „mijn twee lieve kinderen... Nu zijn we weer bij el-  
kander, nu is alles weer goed, is 't niet!”

„O vader, vader! Ik ben zoo gelukkig!” zeide David.

Marianne kon bijna niet spreken. „Kijk eens!” zeide haar  
vader en hij wees lachend naar een tijdschrift op zijn schrijftafel.

„O!” Marianne begreep 't. Het waren haar schetsen uit  
Montreux, nu verschenen in Woord en Beeld.

„Je zuster is aan 't schrijven!” zei dominé Hoogland tot  
David, diemet vragende oogen naar het blad zag.

„En?”

„En... ik vind 't goed, zuiver en begrijpelijk — maar het  
is geen woordkunst, David!”

„Er is ook nog wel iets anders dat ik mooi vind, vader, dan  
alleen woordkunst! Ik moet 't straks lezen, Jannetje.”

„Wat zegt moeder er van?” vroeg Marianne haar vader.

„Moeder heeft er van zitten genieten en juist daarom be-  
treurt ze het, want nu zal het schilderen op den achtergrond  
raken, zegt ze.”

Weer waren er vlugge voetstappen op de trap. Truus stak  
haar blond hoofd om de deur. „Grootmama laat zeggen dat  
oom Piet van 't kantoor is gekomen en...”

„O! oom Piet, die lieverd...” Marianne volgde Truus, en Da-  
vid vroeg snel aan zijn vader die ook naar beneden wilde gaan:

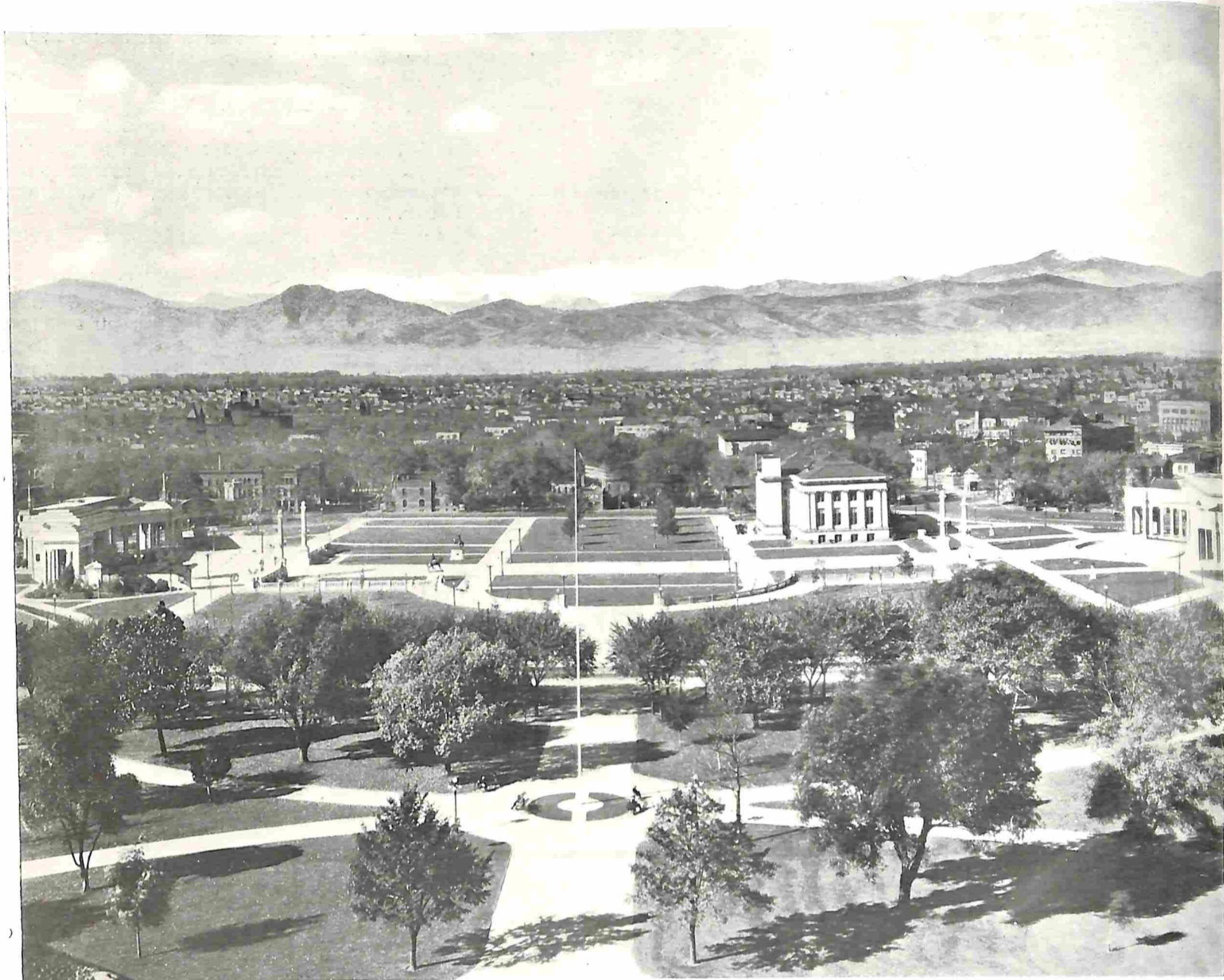
„Wordt dat wat, vader, van Marian?”

Wijbrand keek zijn zoon aan. „Hecht je wat aan mijn oor-  
deel dienaangaande, jongen? Hoe kan ik zeggen of 't wat  
wordt?”

„Dat kunt u wel, vader. Uw oordeel is scherp, dat weet ik  
...” en toen hij de onderzoekende oogen op zich voelde,  
keek hij frank terug. „Ik ben niet meer de verwaande blaas-  
kaak van vroeger, vader.”

„O!... zoo!” zeide dominé Hoogland. Hij schoof zijn bril  
weer voor de oogen. Hij legde beide handen op David's armen.  
„Jongen, wat je daar zegt, doet me zoo'n plezier... zoo groot  
... jongen, ik zou zeggen — het tooneel heeft je een mensch  
gemaakt.”

Vervolg op bladz 623.



GEZICHT OP DENVER, DE HOOFDSTAD VAN DEN AMERIKAANSCHEN STAAT COLORADO  
OF DEN ACHTERGROND DE KETEN VAN HET ROTSGEBERGTE.

## DENVER.

**D**E snelle opkomst en groei van zoovele steden in Amerika grenst aan het wonderbaarlijke. Chicago, een eeuw geleden nog een dorpje van nauwelijks 12 huizen, telt thans omstreeks hetzelfde aantal inwoners als Parijs, New-York bracht het in de drie eeuwen van zijn bestaan tot 6 miljoen inwoners en zal weldra de grootste stad der wereld, Londen, reeds bestaande vóór den aanvang onzer jaartelling, in bevolkingsrijkdom overtreffen. Zuid-Amerika vertoont, zij 't niet zóó overbluffend, dergelijke cijfers: Buenos-Ayres wist het in de bijna vier eeuwen, na zijn stichting verlopen, tot meer dan 1.5 miljoen te brengen; het iets jongere Rio de Janeiro bereikte ongeveer hetzelfde getal. ☒ Denver, de huidige hoofdstad van den staat Colorado, wel eens de „queen city of the plains” genoemd, neemt in de rij van ongelooflijk-snel-gegroeide steden een eerste plaats in. De stad is ontstaan uit twee nederzettingen van goudgravers die zich in 1857 aan den mond der Cherry-Creek bij de Platte-rivier vestigden. Felle tegenstanders waren aanvankelijk de bewoners van deze kampementen aan de beide zijden van de Cherry-Creek, die aanvankelijk de namen St. Charles en Auraria droegen. St. Charles werd weldra herdoopt in Denver, naar generaal J. W. Denver, ex-gouverneur van Kansas, waartoe toen ook Colorado behoorde, en slokte bij zijn uitbreiding Auraria op. Dan volgen jaren van verwarring en strijd tusschen de ruwe en ongunstige elementen, die de bevolking van het goudgraversstadje vormden, maar langzamerhand treden meer geregelde toestanden in. In 1868 wordt Denver de hoofdstad van het van Kansas afgescheiden Colorado-gebied, maar zoo ongunstig was nog de naam, dien de stad

zich in haar kort bestaan had verworven, dat hierbij het beding werd gemaakt, dat een volkstemming, te houden 5 jaar nadat Colorado als staat tot de Unie was toegetreden, zou hebben uit te maken of aan Denver deze eer moest blijven waardig gekeurd. Die stemming had in 1871 plaats en viel gunstig uit voor de toen nog kleine stad, een stad van ongeveer 5000 inwoners. ☒ Denver was toen juist aan het spoorwegverkeer aangesloten en werd allengs een zeer belangrijk spoorwegcentrum. Zoo kwam de stad, met zijn mijnrijke omgeving, spoedig tot grooten bloei, ook als landbouwcentrum. De groothandel en ook de nijverheid namen er een steeds belangrijker plaats in. Thans behoort zij met hare de 300.000 naderend aantal inwoners, tot de grootste steden tusschen Kansas City, Missouri en de kust van den Stillen Oceaan. ☒ Een echt-Amerikaansche stad: niets spreekt er van het verleden, natuurlijk, want de stad heeft — gezwegen dan van haar eerste jaren, met de blokhuizen der goudzoekers — geen verleden. Regelmatig aangelegd is ze, breed zijn haar straten; hare parken, waaraan een bepaald percentage van alle uitgaven voor publieke verbeteringen wordt ten koste gelegd, vormen een afwisseling, die met de nuchterheid van den stedelijken aanleg verzoent. Aan de openbare gebouwen is veel geld ten koste gelegd; een indrukwekkend gebouw is vooral het 1887—1895 van graniet en marmer opgetrokken staats-kapitool. ☒ Denver ligt aan den grooten „weg der natuurmonumenten” welke de verschillende National Parks verbindt, en niet verre van den keten der Rocky Mountains, waarvan eenige der hoogste toppen van de stad uit gemakkelijk te bereiken zijn.



Foto C. Steenberg.

HET REMBRANDT-PLEIN TE AMSTERDAM.

## HET REMBRANDT-PLEIN.

**E**EN nadere aanduiding van dit plein is overbodig: er is maar één Rembrandtplein en ieder Nederlander weet het te vinden, al draagt het nog slechts een halve eeuw den naam van den grooten schilder.

Centrum thans van „uitgaand” Nederland, is het allerm minst een oud-historisch middelpunt van Amsterdam, als de Dam, de vroegere „Plaetse”. Tot de vierde vergroo ting der stad immers was men hier buiten de wallen, die aan ’t einde der Reguliersbreestraat van een eenvoudigen doorgang waren voorzien, door een houten hekwerk afgesloten. De aanslag van stadhouder Willem II op de stad deed de stadsregeering inzien, dat een poort hier geen overbodige weelde was, en zoo bouwde men dan in 1655 de steenen Regulierspoort — nog altijd door haar naam de herinnering levendig houdende aan het in 1532 verbrande en niet herbouwde Reguliersklooster, dat eertijds aan deze zijde der stad verrees, ter plaatse ongeveer waar later Keizersgracht en Utrechtschestraat elkander zouden kruisen. ’t Was een groot en zwaar baksteen gebouw, plomp en weinig sierlijk — als alle andere stadspoorten welke Amsterdam in dezen tijd gebouwd heeft — dat slechts om zijn doorgang eenige versiering vertoonde: twee Dorische pilasters steunden daar de kroonlijst, gedekt door een fronton met het Amsterdamsche wapen. Slechts enkele jaren was deze Regulierspoort versterkte

toegang tot de stad: reeds omstreeks 1660, na de vergroo ting die aan Amsterdam zijn halvemaan-vormige gedaante gaf volgens de plannen, een halve eeuw geleden ontworpen, maar in 1655 klaarblijkelijk nog bij lange na niet voor uitvoering vatbaar geacht, werd zij als poortgebouw buiten dienst gesteld en groeide aan haar vroegere buitenzijde een nieuw stadsgedeelte. De singelgracht vóór het gebouw werd gedempt, een langwerpige vierkant plein er voor aangelegd, de Reguliersmarkt geheeten, die, nadat men er in 1669 de Maandagsche botermarkt naar had overgebracht, weldra nog slechts onder den naam van Botermarkt bekend was. De poort, nog zoo kort geleden gebouwd, werd als waag ingericht, gelijk ook met de veel oudere St. Antoniespoort was geschied. Meer dan twee eeuwen is de poort voor deze bestemming gebruikt, meer dan twee eeuwen gaf zij aan de Botermarkt een aanzien van geslotenheid, doordat zij schuin voor de tamelijk wijde opening van de Reguliersbreestraat stond. De Botermarkt is bijna even lang brandpunt der

Amsterdamsche kermisvreugde geweest. Aan die vreugde werd in 1876 een einde gemaakt, nadat vijf jaar te voren reeds de Gemeenteraad de kermis van drie weken tot acht dagen had verkort; toen ook werden plannen gevormd de Botermarkt te ontruimen, er een plantsoen op aan te leggen en de boekenstalletjes, de bak- en zuur-kramen en dergelijke, die hier ook al langen tijd hun standplaats vonden, naar elders te doen verhuizen. Voorloopig bepaalde men zich tot afbraak van het waaggebouw, dat in 1874 werd gesloopt. Twee jaar later volgde de plantsoenaanleg. Daarbij werd het standbeeld van Rembrandt, dat sinds zijn onthulling in 1852 op het zgn. Kaasplein had gestaan (vóór den ingang van de Reguliersdwarsstraat) naar de Botermarkt overgebracht, en in ’t midden van het jeugdige plantsoen met het gezicht naar de drukke zijde geplaatst. De kermis mocht dan al zijn afgeschaft, de geest van dartele uitgelatenheid bleef op en om de Botermarkt — nu Rembrandt-plein geheeten — hangen, en thans viert men er eigenlijk het gansche jaar door kermis, minder dol-dwaas, minder door drank beneveld, maar... men behoeft zich dan ook niet tot drie weken te bepalen. Het werd — het gansche jaar! — brandpunt van ontspanning en vermaak. Ieder weet, dat in 1924 het schamele plantsoen verfraaid werd, en Rembrandt gebronsd is en met het aangezicht naar het zuiden gewend. Over het heden van dit zoo overbekende plein kan gevoegelijk gezwegen worden.

A. L.



DE BOTERMARKT MET DE REGULIERSWAAG IN DE 18DE EEUW.

## HET KASTEEL VAN WEERT.

**W**EERT was eertijds de zetel van de graven van Horne of Hoorne, die er in 1455 hun kasteel bouwden, en er zoowaar ook een munt op na hielden, n.l. in de Molenstraat. Slechts de naam van één dezer graven is algemeen bekend, en dit zelfs bij het domste schoolkind: het is die van Philips II van Montmorency-Nivelle, op last van Alva met den graaf van Egmond onthoofd. Minder bekend is, dat nog iets overbleef van het grafelijk kasteel, waarop hij zich vestigde, toen hij zich het ongenoegen van de landvoogdes en vooral dat des konings op den hals had gehaald, door te Doornik met beeldenstormers een minnelijke schikking te treffen. Wel werd dit kasteel — in 1579 door Parma ingenomen — in Augustus 1702, toen Malborough het door generaal Schultz deed bemachtigen, bijna geheel vernield, maar nog behouden bleven de voorpoort en een gedeelte van een toren. Wellicht nog minder bekend is dat in Weert's Hoofd- of St. Maartenskerk, voor het altaar, het stoffelijk overschot van den ongelukkigigen Graaf van Hoorne rust. In 1841 is op het graf een zwart marmeren steen geplaatst, met een in het Latijn gesteld opschrift. L.

### Reis- brieven.

(Vervolg).

**I**K vermoed interessante verhalen te hooren. Zusje's leven is n.l. een aaneenschakeling van avonturen — de ware Gil Blas roman — het lot schijnt haar niet los te willen laten — en ze holderdeboldert eigenlijk door 't leven; en plotseling heeft ze dan tusschenpoozen van stilte, waarin zich haar naar 't mystieke neigende natuur uitleeft. En dan vertelt Zusje me, hoe ze in gitana-kostuum de feria bezocht heeft en in een van de casetas 1) de Sevillanas heeft meegedanst. Hoe ze daar voor 't eerst Manzanilla gedronken heeft, de mannen haar verzekerend dat het een zeer onschuldige wijn was, en hoe ze zich toen ineens zeer dronken voelde. „Het was wanhopig, Guy, ik kon niet praten — en toen heb ik doodstil gezeten — ik wou het ze niet laten merken, die ellendige Spanjaarden — en het ging gelukkig over. Daarna heb ik toen weer gedronken, om ze te toonen dat ik 't kon verdragen.” „Hoeveel chato's had je op in 't begin?” „Vier, groote”. Ik lach om haar branie-achtigheid. „Maar je wordt er niet akelig van, het is een prachtwijn”. „O ja, ik hou er veel van”. Zusje peinst voor zich uit. Wat voor den drommel verzwijgt ze daar weer? „Met wien danste je den Sevillanas?” „O, ik weet niet — met een Spanjaard”, ze houdt op en kijkt me lief aan, „weet je, het is een genot om met jou samen te zijn, Guy”, ze drukt mijn hand, die ze nog steeds vast houdt. Ik ben verbaasd. „Die Spanjaarden zijn verschrikkelijk — ze willen niets dan de liefde — allemaal — en als je niet wilt, kijken ze je niet meer aan, of zijn woedend, en vreeselijk jaloersch op elken anderen man die in je nabijheid komt. Ik was hier erg eenzaam”. „De Andalusische hoffelijkheid is zonder grenzen”, zeg ik. „Hun hoffelijkheid is zoo merkwaardig voor onze begrippen. Wat ze tegen je zeggen....” „Ja, daar zijn wij in 't

1) Huisjes.

noorden niet aan gewend, maar 't is toch goed gemeend. Ze missen ons overdreven schaamtegevoel”. „Ik weet niet — het is toch vreemd. Ik was eens op een partij, in een Spaansch huis, waar een Cruz was en praatte even met een heer, die aan me voorgesteld was. We zaten samen op een bank. En na vijf minuten met me gesproken te hebben, me vertellend over Zuid-Amerika, waar hij juist vandaan kwam, zegt hij langzaam en duidelijk, want hij wist dat ik moeilijk Spaansch versta: „Yo quisiera dormir con Vste”, (ik zou graag met u naar bed willen gaan). Hij zegt het zonder eenige emotie, keurig, bescheiden op een afstand van me aanzittend”. „En wat heb je toen gedaan?” ik roer dachtig in mijn koffie. „Ik heb het niet gedaan — dezen keer”. Zusje vertelde me nog vele geschiedenissen. Zelfs de steenen leeuwjes, die de fontein dragen in 't midden van het café, luisterden toe. Want Zusje vertelt betooverend, van het café, luisterden toe. Want Zusje vertelt betooverend, van het café, luisterden toe. Want Zusje vertelt betooverend, van het café, luisterden toe. Want Zusje vertelt betooverend, van het café, luisterden toe. Want Zusje vertelt betooverend, van het café, luisterden toe.

(Wordt vervolgd).

GUY DE VOS.

## Fraaie gevels te Groningen.



Foto C. Steenbergh.

OVERBLIJFSELEN VAN HET KASTEEL TE WEERT.

staat hij meermalen verbaasd in het verre noorden van het land een zoo intens en levendig straatverkeer te zien, ondergaat hij den invloed van een in zekere mate daarvan uitstralende gezelligheid, door de aanschouwing van het stadsbeeld zonder meer wordt zijn geest alles behalve verrijkt. Het is alsof de Groninger in den loop der vorige en ook nog in deze eeuw alles stelselmatig heeft afgebroken, wat maar aan oude bouwkunst het oog zou kunnen bekoren. Om slechts enkele voorbeelden te blijven: het huis Quintus in de Oosterstraat, een zeldzame zandsteenen gevel van 1617 (zie Peters, Vischmarkt Z.Z. Pelsterstraat van 1622, de Waag op de Groote Markt, Het Drakenhuis aan de Vischmarkt en tal van andere, min of meer merkwaardige voorbeelden van Groninger bouwkunst. Dat nog enkele bouwwerken van Groninger tekenis aanwezig zijn, als het Gerechtsgebouw en de Hoofdrijks-gebouwen betreft. Een lichtpunt vormen nog enkele ongeschonden particuliere panden; het perceel, op blad. 619 ornamenteringen in stijl Lodewijk XV; bijzonder fraai is de gevelbekroning en de even rijk als smaakvol bewerkte voordeur. De stoep mag in zijn eenvoudige samenstelling worden geprezen, al vormt deze eenigermate een belemmering voor het straatverkeer. — In de wandeling staat het huis, thans

**H**ET behoeft niet verzwegen te worden, dat Groningen aan bouwwerken van architectonische of van kunsthistorische waarde zeer arm is. De stad moge ruim gebouwd zijn, kunnen bogen op groote marktpleinen midden in de stad — de oude brinken van het vroegere Saksische dorp — de nieuwere wijken zoowel als de oudere straten mogen geen van alle aan overmaat van benepenheid lijden, veel merkwaardigs houdt den vreemdeling op zijn weg niet staande. Wel

gemerkt 40 Oude Ebbingestraat, bij de oudere Groningers nog te boek als het „bisschopshuis”, betiteling, die de herinnering levendig houdt aan de oude bestemming van refugium. Ter plaatse van dit pand zouden eens de geestelijken van de Benediktijner abdij van Rottum, een dorpje in het noorden der provincie Groningen, hun stedelijk verblijf, hun toevluchtsoord in roerige tijden, hebben gehad. ☞ Het massale perceel — althans voor de stedelijke bebouwing van Groningen — Oude Boteringestraat 44 (afb. blz. 620) met versieringen in den stijl Lodewijk XVI dateert, gelijk uit het jaartal op de gootlijst blijkt, uit het laatst der 18e eeuw. Inwendig heeft het in den loop der jaren herhaaldelijk bij het wisselen der bestemmingen veranderingen ondergaan. Voor rekening van den arts Jacobus van der Steege is het destijds gebouwd na diens terugkeer uit Oost-Indië. Als Sichterman, die met zijn in Bengalen

gewonnen schatten het kapitale woonhuis aan de onbeplante Ossemarkt deed optrekken, wenschte ook van der Steege zich een verblijf van dusdanigen omvang en inhoud, dat geen twijfel aangaande de finantieele gesteldheid van den bewoner zou behoeven te worden gekoesterd. De eenvoud van het ouderlijk huis was den laatste wel verre geworden. Zijn moeder oefende het beroep uit van uitdraagster van oude kleeren; de vader was eens kandidaat procureur bij den Gerechte van Leeuwarden; later als zoodanig geschorst; zelfs op verzoek van zijn vrouw in 't verbeterhuis geborgen. De zoon van der Steege, de latere bouwer van het bewuste huis, werd voortgeholpen, bracht het van scheerjongen en pleistersmeerder tot medicinae doctor onder Petrus Camper, den Groningschen hoogleeraar. ☞ In de loopbaan van den jong gepromoveerden geneeskundige kwam eerst eenige teekening, toen de zakken vol met vuurwerkmateriaal van een zoon van den Leeuwarder raadsheer Guirijn de Blau, met vuur kennis maakten. Het slachtoffer blies na eenige oogenblikken van liefderijke verpleging bij van der Steege den laatste adem uit; de doctor had zich bij de zorgzame behandeling in die mate de genegenheid des vaders verzekerd, dat diens bescherming hem naar de overzeesche gewesten voorthielp. Een machtige practijk is hem daar vooral, naast de gewone inlandsche, van de zijde van het Gouvernement en Inlandsche Grooten ten deel gevallen. Met de hiermede in speculaties verkregen millioenen repatrieerde de wetenschappelijk gevormde avonturier in 1789. Of van der Steege de luchtigheid van levensgedrag, die hem naderhand kenmerkte, heeft overgeërfd van zijn vader, dan wel met zijn millioenen in het oostersche land heeft verworven, is niet bekend. Doch vast staat, dat het volkskarakter van den Groninger, bij alle bewondering voor zijne uitklinkende munt sprekende capaciteiten, 's mans entravagances op zedelijk gebied minder gaarne zag. Na een verblijf van een tiental jaren verliet hij het door hem gebouwde perceel in de Oude Boteringestraat om de genoegens van de groote stad, gecombineerd met die van het minder de aandacht trekkende buitenleven, aan den Amstel op „Stadwijk” tot 1811 te genieten. ☞ Het bewuste huis heeft uitwendig eene min of meer belangrijke verandering, behoudens die der spiegelraaminvoegingen, ondergaan. In den zuidelijken vleugel toch was oorspronkelijk, — men zoek deze niet op de afbeelding — een groote inrijpoort. De juiste afmetingen ervan kan men thans nog met eenige moeite aan de steenvoegingen opmerken. Van den ouden toestand is een teekening bewaard. (Meer uitvoerig over van der Steege in Maandblad Groningen 8e jg. No. 7 door S. Kalff). ☞ De fraaie gevel aan het Martinikerkhof (zie bladz. 621) dateert van 1660; waarschijnlijk is het huis zelf ouder, aangezien zich, wat vorm en afmetingen betreft, op vogelvluchtgezichten van twintig jaren te voren, een sprekend gelijkend perceel voordoet. De ramen hebben ook hier wijziging ondergaan. De middendorpel of kalf van zandsteen is verdwenen; blijkens eene teekening, van



Foto C. Steenbergh.

TOP VAN EEN GEVEL AAN DE POELESTRAAT.

bij een om den hoek gelegen huisperceel. De oudste aanwijzingen betreffende deze woningen, beide kerkelijk bezit indertijd, gaan zeer ver terug; van één dezer twee tot 1464; hoe lang zich op sommige punten eener stadsbebouwing bepaalde situaties kunnen handhaven, blijkt hier ter plaatse.



GEVEL AAN DE OUDE EBBINGESTRAAT.

was deze in 1754 nog aanwezig. De raambekroning door middel van de halfronde boogjes met aanvangs- en sluitsteentje met eene vlakke vulling is voor de Groningsche architectuur zeer bijzonder; gewoonlijk vindt men er de schelpvorming, meer of minder rijk bewerkt. Mozaiekwerk, als b.v. in Oudewater veelvuldig, treft men in Groningen niet. Men ziet aan den topgevel fraaie guirlandes, als ware het huis feestelijk uitgedost. ☞ Van oorsprong is de omgeving van het perceel Martinikerkhof interessant. Het huis grenst namelijk aan het oude kerkhof van de Sint Maartenskerk; eens stond de in den aanvang der 17e eeuw afgebroken Sint Walburgkerk in de onmiddellijke nabijheid. Waarschijnlijk is het afgebeelde pand een pastorie van laatstgenoemde kerk geweest. Op de afbeelding ziet men een muurtje, dat een hofje omsluit, behoorende

Op de oudste plattegrondteekening namelijk van de stad van 1575 komt dit hofje met de lage ommuring reeds voor. ☞ Een topgeveltje van een winkelperceel in de Poelestraat is op de vorige bladzijde afgebeeld. De wijze, waarop de verschillende versieringsmotieven zijn behandeld, wijst, vergeleken bij die van de huizen Ossemarkt 5 en Martinikerkhof 25 meer naar klassieke uitbeeldingsvorm. ☞ Ten slotte de trots der stad, de eenige nog volmaakt ongeschonden representant der oud Groningsche woonhuisarchitectuur van de 17e eeuw, Ossemarkt No. 5 (afb. op bladz. 621). Men ziet de, alleen door de deurbekroning onderbroken, sierlijke schelpenrij, met de talrijke fraaie gesmeede gevelankers op elken dam; de topgevel geflankeerd door en bekroond met de geliefkoosde schildhoudende leeuwen. Bijzonder luchtig, doch tevens imponeerend is de ingang behandeld; het hekwerk is de eenvoud zelf, doch tevens in dien vorm niet te overtreffen. Mede met betrekking tot dit huis is een strijdvrage gestreden, n.l. of de voordeur steeds de huidige plaats heeft gehad, dan wel later op de plaats van {twee}der ramen is ingevoegd. De stand: scheef onder den topgevel, en de aan den stijl Lodewijk XIV herinnerende ornamentvorm van de deurbewerking deed de stelling poneeren. De indeeling van het perceel kennende, zal men het bewijs moeilijk kunnen leveren. Op de afbeelding ziet men de sporen van de stichtelijke en van veel godsvrucht getuigende opschriften: „Hij heeft wel gebout, die op Godt vertrouwt”, en daaronder: „Godt geve dat ik hier in vrede schuylen magh, en also ontgaen des werelts donderslach”.

Mr. R. VAN ROYEN.

## De Russische violist.

EEN KERSTVERTELLING.

**H**ET was in den goeden ouden tijd, — ja, de uitdrukking is afgezaagd, maar ze is hier volkomen op haar plaats, want goëd dat voor ons die oude tijd was, toen we nog in kleine geestdriftige groepen te Amsterdam leefden! ☞ Hemel, wat waren we toen onmaatschappelijk. Hoe stalden we dagelijks onzen woesten vrijheidszin uit in de kleine kroegjes, in de leeszalen, op het schellinkje van den Stadsschouwburg, bij de opening van tentoonstellingen, ja, wàr al niet... Hoe „doeken we elken dag in de diepten van het leven”, zooals we dat plachten te noemen. Wij, wij en niemand anders, we hadden het monopolie van verstand en gevoel. Er was geen levensverschijnsel, hoe banaal ook, of wij maten het met den maatstaf der wereldliteratuur; achter alles zagen wij iets zeer dieps, iets zeer ontroerends; uit de grauwe asch van de alledaagschheid rakelden wij het levend brandend vuur van een schooner, rijker wereld... Het is om te huilen en te lachen te gelijk, zoo'n jeugd. Zoo'n dubbele jeugd in jaren en in onbevangingheid. Elke dag was als een bedwelming. Wij zwolgen in de tragediën, die we achter de voorbijgangers opbouwden; om een haverklap kwamen we Hamlet of Werther tegen, een haveloos kind tooverde ons Steinlen's onvergetelijke krabbels voor den geest, een straatventer met bonte ballons, schoenveters of Parijsche tolleren bracht onze verbeelding naar het treurspel van den Verloren Zoon terug en naar de versleten motieven der vervallen grootheden. O, maar wat was dat toch belachelijk en heerlijk tevens, zóó te leven, zóó te zien, zóó te fantaseeren, zóó waarlijk ontroerd te zijn. Zóó den polsslag van het leven met het eigen hart te voelen samenklappen. Ah, de weinigen van jullie, vrienden, de weinigen, die dit toevallig lezen, zullen het niet vergeten hebben. . . . ☞ Het was op een Kerstavond. Wij liepen met ons zessen

door de schoone, de indrukwekkende stad, die Amsterdam is. Op onze gewone hoogdravende, maar echt doorvoelde manier praatten we over het Kerstfeest. Over den zin ervan. Over het, welbezien, aandoenlijke feit, dat er een vaste dag in het jaar was, welke door heel de beschaafde wereld als het feest der huiselijkheid gevierd werd, en waarop kinderen en bloedverwanten, die ver van de ouderlijke woning leven, vanuit vreemde landen naar dat ouderhuis reizen, om op één kamer, aan één tafel, in het gezellige schijnsel van één lamp saam te zitten, vader, moeder, broers en zusters in de innigheid van de gezinsliefde, na een lange scheiding, Zoo prade die veel op vervreemding begon te lijken. ☞ Zoo pratend en op onze manier min of meer filosoferend, hadden we den middag zoek gebracht in eenige café'tjes, van die genoeglijke geheimzinnige kroegjes, welke in het oude Amsterdam nog hier en daar te vinden waren. We hadden ze op onze vagebondentochten op den langen duur ontdekt. Het hedendaagsche Amsterdam kent dat soort niet meer. Het behoorde in den bloeitijd van het impressionisme thuis. De verlichting was er gedempt, er heerschte een dierbare schemer, de stemming was er pakkend. Ons pakte ze althans uitermate, en we waren er gewoonweg niet weg te slaan. Zoo ook dien middag voor Kerstmis. En het was, toen een onzer ten slotte den tijd ervan nam om op zijn horloge te kijken, meer dan tijd voor het middagmaal geworden. ☞ Er werd beraadslaagd waar we dat tot ons zouden nemen, en de keus viel op het eens zoo vermaarde vischhuis in de Gravenstraat. We hadden onze zakken omgekeerd, en bij het maken der balans, bleek, dat wij, wilden we nog wat overhouden om den avond door te brengen, er voor het middagmaal niet erg mochten inhakken. We braken op. ☞ Toen we buiten kwamen, sneeuwde het. En we waren daarover opgetogen. We nestelden ons in het opkamertje achter den vischwinkel aan een der met wit zeildoek bedekte tafeltjes, en genoten van de gebakken scholletjes en een blikje zalm, als ware het de voortreffelijkste disch. Ons sobere maal nam maar heel weinig tijd in beslag, en na een half uur waren we weer op de keien. ☞ Die keien waren intusschen met een dikke laag sneeuw bedekt. En nog aldoor daalde er meer sneeuw uit den rossig grauwen hemel. De aanblik van die sneeuw verhoogde onze... onze... laat ik het eens ouderwetsch zeggen: onze poëtische stemming. We wandelden de Gravenstraat uit, den Nieuwendijk op, waar in het schijnsel der rossig verlichte winkelkasten de voorbijgangers zich geruischloos voortbewogen, gedoken in hun jaskragen,

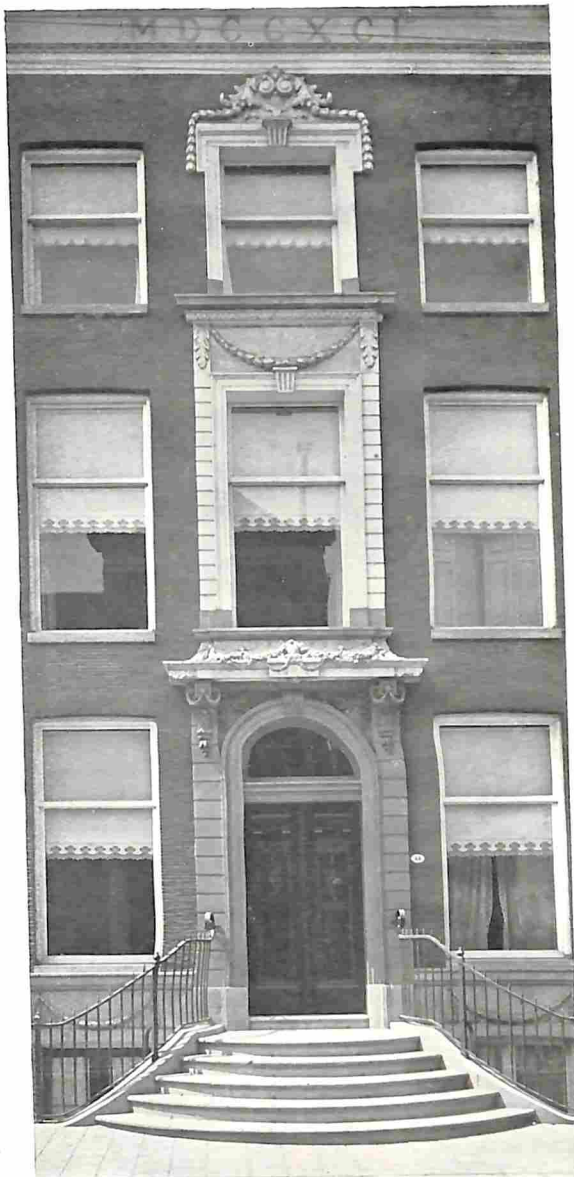


Foto C. Steenbergh.

MIDDEN-DÉTAIL VAN EEN GEVEL  
AAN DE OUDE BOTERINGESTRAAT.

wit besneeuwd. Men hoorde het eigenaardige geluid van sneeuw, die onder de gaande voeten wordt saamgepakt. Men zag de witte vlokken speels in het rosse licht dwarrelen. „Het is een hoofdstuk uit een roman”, merkte een onzer op. En genietend wandelden we verder. ☞ Het was fel koud. Wij voelden echter geen koude. Onze lichamen en zielen, onze jonge harten, behalve door onze litteraire ontroeringen ook eenigszins verhit door het genotene aan drank en stadsschoon, gloeiden. ☞ We kwamen op het Rembrandt-plein. En lieflijk dat dit stadsbeeld daar voor ons opdoemde in het schijnsel der lantarens! Een tuin van kristal en opaal, fonkelend in teedere blankheid te allen kant. Het besneeuwde plaveisel leek een glanzend marmere vloer, onbetreden bijna. De boomen hadden aan één kant witte banen, die als heldere lichtreflexen waren op de zwartgroene schorsen. Fijne strooken en kanten van glinsterend wit lagen op de takken en hingen ervan neer, en de lantarens, eveneens met fijne witte randen als hermelijn afgezet, droegen





Foto C. Steenbergh.

## HUIS AAN HET MARTINKERKHOF TE GRONINGEN.

puntige witte bontmutsen. Looppaden en stoepen waren schitterend omzoomd, honderden vensters blonken op uit hun hagelwitte kozijnen. De schilderachtige gevels rondom leken geweldig grote sierlijke pendules, wit marmere de pyramiden van al die daken tegen den arduingrauwen hemel, die nog maar voortdurend zijn vlokken bij millioenen neer liet dwarrelen als zilveren confetti. Een stad als in een sprookje was dat oude besneeuwde Amsterdam op dien avond. ☼ Nog een paar stappen, en we waren beland in de ons toentijds zoo dierbare pijpenla. Den naam behoef ik hier niet neer te schrijven, want gij vrienden uit die jubel jaren zult de inrichting nog wonderwel kennen, en de andere lezers zullen in dien naam geen belang stellen. De pijpenla zag er, en dat niet slechts door de tegenstelling met het helwitte buiten, somber uit. Met de voorliefde van dien tijd voor het donkere palet was alles er in een bruinen toon gehouden. Het cocos karpert, de stoelen, het kwasi goudleeren behan, de eiken-geverfde lambriseeringen: een gamma van groezelig bruin. Langs de wanden vuil koperen armpjes, bekroond met witte ballons, waarin de gasvlammen der open vleermuisbranders in den tocht flakkerden. En achterin een, al niet minder bruin, podium, omringd met guirlandes van donkerrood trijp. Op dat podium, tusschen twee eeuwige waierpalmen, een piano, die met zijn gele tanden naargeestig glimlachte. ☼ In onze, meergemelde, poëtische stemming wandelden we naar binnen. De pijpenla was leeg. En de triestige verlatenheid van dit plezieroord deed onze stemming, waarin dolzinnige vreugd en vage weemoed tegen elkaar in evenwicht waren, naar den kant van den weemoed overslaan. Ja, het groote woord moet eruit: we waren allen diep bewogen bij den aanblik van die droeve, leege pijpenla. ☼ We namen plaats. Bestelden aan een bediende, die er ziekelijk, bolbleek uitzag en op afgedragen sloffen

onhoorbaar over het karpert schoof, de „verplichte consumpties”. ☼ „Vol is het vanavond niet,” beweerde een onzer, om tenminste iets te zeggen. „Dat is waarachtig geen wonder”, antwoordde er een met veel nadruk. „Kerstmis. De menschen zijn thuis. Bij den Kerstboom. Aan het Kerstmaal. De Amsterdammers althans. En de vreemdelingen zijn naar huis om het groote familiefeest te vieren met hun ouders en bloedverwanten.” ☼ Toen trad een broodmagere, bleeke man op het podium. Zijn lange, zwarte haren gaven hem iets vrouwelijks, het te wijde rokkostuum, dat slobberig om zijn minimale gestalte hing, deed hem lijken op een kind, een verkleed kind. Zijn tred en gebaren, zijn blik, alles aan hem was onzeker en weifelend. We keken elkaar snel aan: niemand onzer of hij was ontroerd bij het zien van dezen stakkerd. Wij hadden allen zonder uitzondering reeds het treurspel vermoed, maar zwegen. De man stemde zijn viool.... ☼ We dronken en rookten. Onze stemming, op uitgaansavonden gewoonlijk ten nadeele der werelddroefenis en ten gunste van den onstuimigen geluksdroom beslist, zou ook ditmaal wel deze wending genomen hebben, indien de violist maar niet opgetreden was en door zijn raadselachtig trieste verschijning onze litteraire verbeelding aan het werk gezet had. ☼ Hij zette in. Het was



Foto C. Steenbergh.

## HUIS AAN DE OSSEMARKT TE GRONINGEN.

de overbekende Legende van Wieniawski. Zijn spel was technisch niet veel bijzonders, maar het maakte op ons in onzen voor het droefgeestige juist nu zoo ontvankelijk gemoedsstaat een diepen indruk. Na de Legende speelde hij nog eenige andere stukken in denzelfden trant, die wij ook voor werk van denzelfden meester hielden. Na afloop klaptten we niet in de handen. We waren te zeer ontroerd om tot eenige uiterlijke betuiging van bijval in staat te zijn. Tot overmaat van ellende daalde de artiest in de zaal af, en naderde ons met een inzamelbakje in de hand. Op bedeesden toon vroeg hij ons of zijn spel ons beviel. Wij prezen hem en offerden onze penningen. „Heb je wel gehoord wat een vreemden tongval hij had?” merkte een onzer op. „Hij is een vreemdeling, daar is geen twijfel aan,” opperde ik, „maar van welke nationaliteit zou hij zijn?” ☞ Wij verdiepten ons in gissingen, tot er een zei: „Maar hij is een Rus, natuurlijk. Een man, die zóó Wieniawski speelt, is zelf ook een Rus. Daar is geen twijfel aan.” ☞ Ja, we begrepen dit allen. Deze man met zijn droefgeestig uiterlijk, met zijn zachte ziel, met zijn wonderlijk vioolspel was een Rus. Uit alles merkte je de Slavische volksziel.... En we herdachten de wonderlijke gestalten uit Dostojewski's en Tolstoi's en Tsjechow's en Gorki's boeken, waarmede wij, geestdriftige litteratuur-bewonderaars, reeds in die jaren verzadigd waren, en we vergeleken de helden, of beter: de vernederden en verschopten uit die boeken met onzen weemoedigen vioolspeler. ☞ „Ver van huis, ver van de izba, ver van de iconen, ver van zijn geliefden. De Rus bemint als weinig andere volken het familieleven,” praatte er een half luid in zichzelf. „De moeijks slapen op de kachel,” zuchtte een ander. ☞ Peinzend en begaan zaten we zwijgend samen toen de man weer begon te spelen. En wat hij nu speelde, was wel in staat, ons vermoepen te versterken. Het waren droefgeestige, en om beurten wilde volksliederen, die hij ten beste gaf. „Je ziet de woeste steppen voor je,” mijmerde er een. „De reis naar Rusland is heel duur,” sprak een ander, zuchtend, „dat kan zoo'n violist in geen jaar opsparen.” Ieder onzer voelde zijn heimwee naar het vaderland, zijn verlangen naar het ouderhuis, om daar het Kerstfeest temidden van de dierbare familieleden te vieren..... De Russen zijn groote vereerders van dit heerlijk feest..... ☞ Wij dronken nog een glas wijngroc, en de gloed van den vollen milden drank drong onze hoofden en harten binnen, maar geen vreugderoes kwam over ons, integendeel, meer en meer ontvankelijk werden we voor de deernis, de deernis met dezen tragischen Rus, zoo droefig verdoold hier in de wereldstad, waar duizenden menschen hem, den vreemdeling, dagelijks liefdeloos voorbijgingen, waar niemand belang in hem stelde, waar hij eenzaam en onbegrepen voorttobde, dag in en dag uit, en het schrikkelijkst wel lijden moest op dezen Kerstavond, ver van de zijnen,.... een lieve, goede moeder, die een scheiding in het haar droeg, en hem



KAMPONG LEMBÉ AAN HET LIMBOTTOMEER.



HET LIMBOTTOMEER. TERUG NAAR HUIS....



AAN HET LIMBOTTOMEER.

elken avond, vroeger, toen hij een kind was, op beide wangen kuste voor het slapen gaan. Een strenge vader, die hem eens verstooten had, wie weet om welk een reden, wie weet trouwens welk een familiedrama, welk een echt Russisch familiedrama zich daar eerst had afgespeeld..... maar een vader, die thans, nu deze zoon verre van hem was, wellicht voor hem bad met echt Russische vroomheid, en met al den hartstocht van zijn Slavische ziel naar de terugkomst van den jongen verlangde..... broers en zusters, die intusschen gehuwd waren en kinderen hadden, schoone Russische kinderen, terwijl hij, de arme zwerver, alleen in deze koude, nuchtere Hollandsche omgeving zijn verdrietige jeugd opteerde.... ☞ Gaandeweg geraakten we in een

soort verbijstering. Bij een kwam het denkbeeld op, gewoon aan den man te vragen of hij werkelijk een Rus was. Een oogenblik gevoelden wij allen, dat dit gebeuren moest, want we wilden en zouden zekerheid hebben. Doch gelijktijdig gevoelden we ook, hoe wreed het wezen zou, zulk een vraag te stellen aan den beproefden man. Neen, dat ging niet. Wat had deze man met onze poovere litteraire nieuwsgierigheid te maken. Troosten zou hem de onverwachte belangstelling van zoo'n troepje Hollanders

trouwens ook niet. Er zat niets anders op dan te zwijgen, en te gaan zooals we gekomen waren. ☞ Zoo werd besloten. We riepden den bediende om af te rekenen. Haastig waren sommigen van ons gezelschap al opgestaan, als wilden ze zoo snel mogelijk deze droeve plek verlaten, den aanblik van den armen Rus met zijn geheimzinnig weemoedige gezicht ontvluchten. ☞ Terwijl we afrekenden, was de violist weder de weinige treden van het podium afgedaald om bij de schaarsche andere bezoekers met het geldbakje rond te gaan. Het leek wel of de man onze belangstelling had bemerkt, want toen hij langs ons ging, deed hij zoo mogelijk nog schuwer en zachtzinniger dan daareven. We konden nu de oogen niet meer van hem afwenden, in de ziel gegrepen door de onzegbare melancholie van dat magere, bleeke gezicht. Wij begonnen ons nu heel onbehaaglijk te voelen; we waren al even bleek als hij, een langer verblijf in zijn tegenwoordigheid had ons ziek gemaakt. Wij trokken onze overjassen aan, en vertrokken. ☞ En dit heele avontuur zou door ons, en zoo te zeggen, al lang en breed vergeten zijn, wanneer er juist op het laatste oogenblik niets iets tragisch was gebeurd. Bij het oploopen naar de straatdeur moesten we nog eenmaal langs den violist, die op dat oogenblik bij een bezoeker op de achterste rij zijn geldbakje aanbood. Wij gingen. En ik was de eerste. ☞ Toen ik rakelings langs den violist streek, keerde hij zich net om, en in dat ondeelbaar oogenblik, oog in oog met den geheimzinnig droefgeestigen man, kon ik mij niet meer inhouden en ineens, snel en lomp in mijn zenuwachtigheid, vroeg ik hem of hij een Rus was. „Maak het nou een beetje met me, meneer,” antwoordde hij, en hij lachte bescheiden om mijne dwaze veronderstelling. „ik ben een doodgewone jongen van Kattenburg.”

JOB STEYNEN.



Foto C. Steznberg's.

## BIJ DEN WESTEINDERPLAS.

*Het meer van Limbotto op Celebes.*

„EEN ondergelopen stuk land, met een vaargeul in het midden”, heeft onlangs iemand in een Indisch blad het meer van Limbotto genoemd. Een vernietigend oordeel? Ach, het werd neergeschreven tijdens troosteloze en langdurige motregens. En overigens — smaken verschillen. ☼ Het meer van Limbotto met de betrokken lucht, zoo vaak, er boven, met zijn oneindige vergezichten — heel ver in 't verschiet de bergen van Kwandang, herinnert aan Holland, doet somtijds denken aan het Naarder meer, met zijn overvloed van watervogels: reigers, wulpen, aalscholvers, waterhoentjes, die in het vischrijke meer overvloedig voedsel vinden. Maar — het meer heeft ook andere bewoners: de inlanders bouwden er hunne typische paalwoningen in. En daaromheen de lotussen. . . . Neen, dit lijkt toch wel weer heel weinig op Holland. De bootjes, waarmee de inlanders de verbinding met den vasten wal onderhouden, zijn ook wel zéér on-Hollandsch. ☼ Het meer bevindt zich niet verre van Gorontalo, de grootste stad van dit gedeelte van noordelijk Celebes. De afbeeldingen op de vorige bladzijde geven een indruk van het in het water gebouwde deel van de kampong Lembé, gelegen op ongeveer 15 K.M. afstand van Gorontalo, aan den weg naar Kwandang.

K. S. L.

**MARIANNE HOOGLAND.***(Vervolg van blz. 615).*

„Ja Vader, dat heeft 't ook. Ik ben zoo gelukkig dat u dat ziet en ik ben zoo gelukkig dat ik uw hand weer op de mijne voel, vader.”

„Kom!” zei Wijbrand, „moeder wacht ons.”

Dien avond na het middagmaal ging Marianne, als vroeger, alleen den tuin in, maar Teun wachtte haar bij de tuindeur met glinsterende oogen, tong uit den bek. „Wou je mee? net als vroeger?” Teun blafte. „Ja, stil, stil dan, Teun, je weet wel, nu niet blaffen!” Marianne, met den vinger omhoog, maande den hond en zijn blaf hield op. Ze opende zacht de deur. Een koele voorjaarswind kwam haar te gemoet. Het was tegen zonsondergang. Doodstil was 't op de plaats, alleen tikten er druppels uit het pompje in een emmer en toen Marianne bij het deurtje was, dat toegang tot de drukkerij gaf, kirde er plotseling een duif. Ze stond even stil, streek met haar hand door haar haren. Dat geluid, dat vreemde zoete en droevige geluid! — „Ja Teun, ik kom, niet zoo ongeduldig,” zei ze tot den hond die al bij 't hekje zacht jankte. Ze opende het lichte hekje en ze lachte in zich zelve om deze eigenaardige niets beduidende afsluiting — maar vroeger, toen ze een kind was, vond ze het een groot hek, niet zoo hoog en zwaar als het tweede achter in den tuin, maar toch een hek was 't, en nu? een veertje, 't kon er even goed niet zijn! Donker rees de hoge muur der drukkerij — de klimop er tegen glansde hier en daar in het late licht. In een der vensters weerkaatste zich als een brand, het laatste zomerrood. Ze liep achter nu vroolijke Teun de laan door. De hond snuffelde bij 't kippenhok en de kippen daarachter, vele reeds op stok,

pruttelden van ergernis. „Ouwe plaag!” zei Marian, „ja, nu komt 't groote hek. Allo, Teun!” en toen de hooge ijzeren deur zich opende, vloog Teun als een pijl op een boog weg, onzichtbaar opeens achter de dichtbegroeide Rhododendrons. Marianne voelde zich als een kind. Ze nam met een hand haar rok wat op en rende Teun achterna en samen liepen ze het perk om, de oude Bergamot voorbij, om het boschje, kwamen weer te voorschijn, vlogen achter elkaar — de hond doodstil in een extase zonder geluid, tot Marian voelde dat 'r haar losging. „O Teun! Teun! sta stil!” Ze bond het haar op en ze zag naar boven. De hemel was verdoft en boven de slanke lispelende Populieren, rees een stukje maan. Hoe prachtig, hoe dromerig — haar oude lieve tuin! Kijk, het raam in den toren van de prinses begon te glanzen als toen, toen ze het eerst met Floris over haar gesproken had. Alles was als toen . . . ook een voorjaarsavond. Marianne schrok. Haar naam werd geroepen door dezelfde stem van vroeger.



Foto Nicolai.

DE WINTER IS GEKOMEN. . . . .

„Hier ben ik!” Floris kwam langs het schemerend pad naar haar toe. „Ik kom je zoeken. Niemand wist waar je was.”

„En jij begreep 't wel?”

„Ja, ik begreep 't wel — 't is precies als vroeger.”

„Ja, precies als vroeger — maar de prinses is zeker weg?”

„O nee, Floor, alles is er nog, alles is nog zoo als toen — de prinses leeft meer dan ooit voor me.”

„Je bent 'n gelukkig mensch, Marianne. Mijn prinses is dood.”

„Dat mag niet, Floor, dat kan jij niet hebben! Een kunstenaar heeft zoo'n verbeeldingsprinses noodig.”

„Krijgen we alles wat we noodig hebben?”

„Op 't oogenblik ben ik zoo tevreden met m'n lot dat ik zou zeggen: ja!”

„Benijdenswaard ben je, Marianne, je hebt ook zooveel in je zelf.”

„Maar jij dan, Floor? Veel meer dan ik heb je! Kijk eens! daar schijnt de maan heelemaal in 't raam en zie! nu zie ik jouw prinses ook duidelijk! ja, zeker!”

Marianne trok hem aan den arm en ze wees hem omhoog naar 't venstertje.

Floris lachte. „Jij,” zei hij en hij nam 'r hand en drukte die, „jij bent mijn, mijn prinses, van het oogenblik af dat die blonde daar boven is dood gegaan!”

„Hoe kan dat?” zei Marianne zacht. „Ik ben geen prinses.”

„Voor mij wel, voor mij ben je een koningin.”

Marianne zweeg. Nooit had ze Floris zoo hooren spreken tegen haar. Het was opeens of er iets brak van de oude vertrouwelijkheid. Het was pijn en vreugde tegelijk, het was 't zelfde, dacht ze opeens, als het gekir van de onzichtbare duiven. Ze wist niet of het vreugde gaf of leed.

„Heb je daar nu geen enkel woord op, Marianne?” vroeg Floris.

„Wat moet ik zeggen, Floor, als iemand me een koningin noemt? daar kan ik immers niets op zeggen.”

„Dat is waar,” zei Floor. „Ik had een vraag moeten doen als ik een antwoord wil, niet waar? Ik ben zoo'n onhandige duivel, Marian. Nu moet ik je die vraag doen, die vraag die al bij me brandt van Parijs af. Kan jij je heelemaal niet voorstellen welke vraag ik je te doen heb, Marianne?”

„Jawel Floor, dat begrijp ik nu opeens... ik heb daar nooit aan gedacht, ik begrijp 't. Zeg es, Floor, wat is dat gek dat ik daar nooit, nooit aan gedacht heb! Jij was net als m'n broers.”

„Was net als je broers! En nu niet meer, nie waar? Marianne, Prinses? Koningin? Zeg als je blijft dat ik nu geen broer meer van je ben... en dat je een beetje van me houdt?”

„Maar een beetje? ik hou een heeleboel van je, Floor, zooveel, zoo heel erg veel, vooral na wat je nu voor me gedaan hebt, me David terug gegeven!”

„David terug gegeven!” Floris liet Marianne's hand los en hij keek naar den donkeren grond. David — altijd David. „Je weet toch wel, dat ik je zei, daar boven bij de Sacré Coeur, dat je man alles en alles van je moest zijn... en als er nu David is, David die zooveel beteekent in je leven en die toch je broer maar is....”

„Je broer maar!” Marianne's stem klonk luid. Ze schrok er zelf van. Ze ging naar Floris en ze legde haar hand op zijn arm. „Het is zoo nieuw voor me, zoo plotseling, Floor, wees

niet boos, ik wil je geen verdriet doen, ik houd zooveel van je, misschien meer dan ik zelf weet.”

„Laten we gaan!” zei Floor. „Geef me een arm, koningin-netje. Nu gaan we nog eenmaai het laantje door als broer en zuster.”

Ze legde haar hand op zijn arm. Teun sprong vooruit. In de verte straalde het huis van licht tus-schen het donkere klimop. Waar de tuindeur was viel een oranjekleurig vierkant op den grond. Teun's zwart lijfje zagen ze de gang in rennen, weer terug komen. Hij wachtte hen bij den ingang. Muziek! David speelde Chopin! Zacht traden ze binnen, gevolgd door de bliken van Geesje die in de keuken de vaten waschte. „Dat lieve spannetje! dat moest 'n paar worden, dan was 't pas goed!”

In de suite zat alles in een kring achter David. Grootmama op de canapé, naast Tom en Truusje, moeder Antje voor de ronde tafel met het theeblad, dominé Wijbrand en oom Piet ieder in een leunstoel bij den schoorsteen. David speelde van de elfde Nocturne het andante... hij liet de klokken van de Notre Dame luiden. Ze drongen hun tonen door elkaar, door elkaar, ze werden één toon, soms één dissonant, ze golfdén rythmisch over Parijs, het groote Parijs. Marianne en Floris liepen op de teenen naar hun plaats. Ze zag de prachtige kerk in grijzen nevel achter het kantwerk van boomen. Ze dacht aan Louise, aan de Quai de l'Horloge, en haar blik werd getrokken naar de gangdeur... Daar stond op den drempel de oude heer de Morance, de armen vel roode rozen.

Marianne dacht dat ze droomde. Roode rozen!

David's handen deden de klokaccorden zwellen, forto, fortissimo — altijd luider bim-banden de geweldige klokken over Parijs. Opeens was 't stil, he laatste breede accoord brak langzaam uit elkaar. David was opgerezen. Zijn vingers hielden de toetsen nog even vast, en ieder stond op. De oude heer de Morance kwam binnen en hij liep op Marianne toe en hij drukte haar al de roode rozen in de armen. „Meizoentje, dit moet ik je geven van mijn Louise, ma pauvre Louise...”

„Wat, wat is er?” vroeg Marianne, fluisterend bijna.

„Haar afscheidsgroet aan je — zij is... heengegaan, heel zacht — heel kalm, mijn vrienden, u allen hier — ik dank u, en jou Meizoentje 't meest. Je was alles voor 'r.”

„Mijnheer de Morance!” Dominé Hoogland was opgestaan. Hij nam de hand van den ouden man, deed hem neerzitten. Moeder Antje kwam bij hem staan en op de sofa keken Grootmama en het jonge paar in spanning toe.

Marianne hoorde niet wat moeder tot hem zeide, hoorde niet wat hij antwoordde; ze boog het hoofd over de vele roode rozen en de geur steeg bedwelmend tot haar op. Toen zag ze naar David. Hij was neergevallen op de pianokruk — en hij

steunde zijn hoofd in de handen. David schreide. Aan Marianne's armen ontvielen al de rozen. Zij liep naar broer David, zij sloeg de armen om z'n hals en ze weende met hem mee. „Davi, o Davi!”

En Floris raapte de neergevallen rozen op.

EINDE.

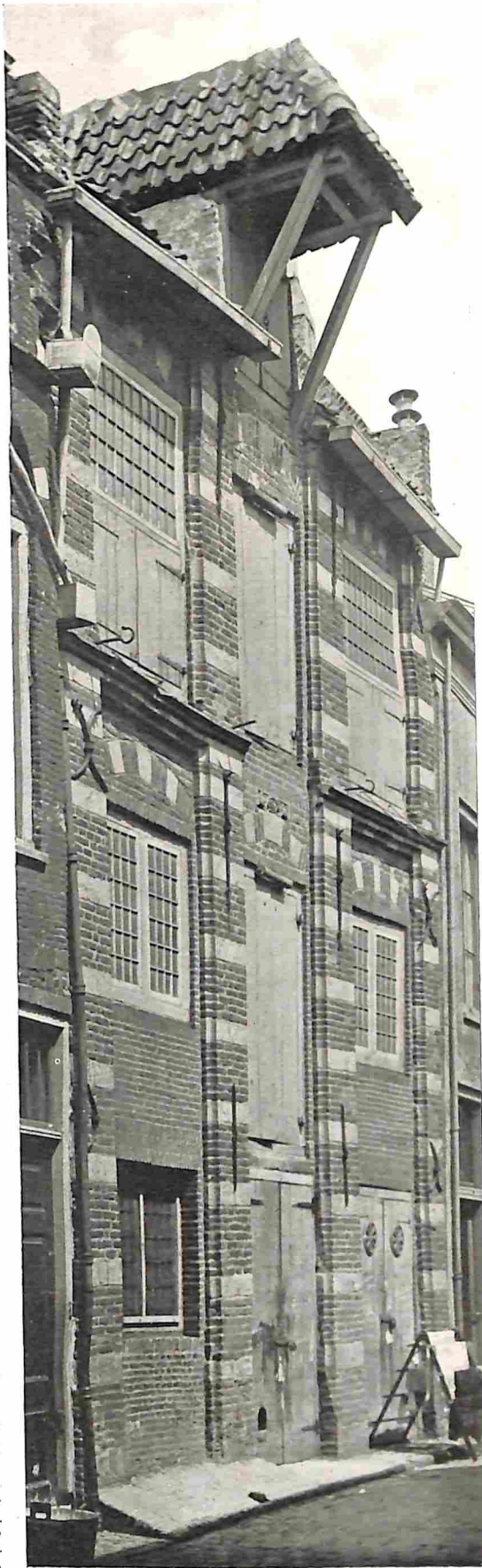


Foto R. H. Herwig.

PAKHUIS AAN DE BURG WALSTRAAT  
TE KAMPEN, AANGEKOCHT DOOR DE  
VEREENIGING „HENDRICK  
DE KEYSER”.